

ÖĞRENCİ

ADI:

SOYADI:

SINIFI: NO:

**ESKİŞEHİR İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ
2023 - 2024 EĞİTİM - ÖĞRETİM YILI
TARİH DERSİ 10. SINIFLAR
2. DÖNEM 2. ORTAK YAZILI SINAV SORULARI**

Okulunuzun Adı

CEVAP ANAHTARI

10.5.5. Kanuni Döneminden itibaren Osmanlı Devleti'nin eriştiği olgunluğu siyasi sınırlar ve devlet teşkilatı açısından açıklar.

- I. Kanuni Sultan Süleyman'ın başta olduğu yıllarda Avrupa'da Reform Hareketlerinden kaynaklı mezhep savaşları yaşanıyordu. Kanuni bu dönemde Katoliklere karşı Protestanları desteklemiş, batı yönünde seferlere ağırlık vermiştir.
II. Kanuni Sultan Süleyman'ın batı yönünde askeri harekâta girişmesi, Safevi Devleti'nin Anadolu'da mezhep kışkırtıcılığı yapmasına ortam hazırlamıştır.

Bu iki durumu göz önüne alarak Osmanlı Devleti ile Safevilerin rakip gördükleri devletlerdeki mezhep farklılıklarına bakışlarını değerlendiriniz. (10 puan)

İki devlet de rakip gördükleri devletlerdeki farklı mezheplerin durumundan yararlanmaya çalışmış, mezhep farklılıklarını iç işlerine karışmak, rakiplerini zayıflatabilmek için kullanmak istemişlerdir.

Not: Doğru yanıtla ilişkili olan tüm ifadeler tam puanla değerlendirilecektir.

10.5.6. Uyguladığı uzun vadeli stratejinin Osmanlı Devleti'nin dünya gücü haline gelmesindeki rolünü analiz eder.

- Osmanlı Devleti'nin Avrupalı devletlere kapitülasyonlar vermesindeki amaçlarından iki tanesini yazınız. (5 + 5 = 10 puan)**
 - Devletin emniyet ve çıkarlarını korumak,
 - Batılı devletleri birbirine karşı kullanmak,
 - Bu devletlerin muhtemel bir saldırısını önlemek
 - Avrupa Hristiyan birliğinin oluşumunu önlenmek.
 - Akdeniz ticaretini canlı tutmak
 - Coğrafi keşiflerin olumsuz etkilerini azaltmak

Not: Bunlardan herhangi ikisinin yazılması tam puan almak için yeterlidir.

10.5.7. Osmanlı Devleti'nin takip ettiği kara ve deniz politikalarını analiz eder.

- Kutsal Roma Germen İmparatoru Şarlken, papanın da desteğini alarak Avrupa'da tek güç olmak amacıyla Fransa ile mücadeleye girmiş ve Fransa Kralı François'yı esir almıştır. Bunun üzerine Fransa Kralı'nın annesi, esir olan oğlu için Kanuni'den yardım istemiştir.

Bu mektuba olumlu cevap veren Kanuni'nin bu yolla ulaşmak istediği amacı yazınız. (10 puan)

Kanuni, Avrupalı devletlerin aralarındaki mücadeleden yararlanmak, Hristiyan birliğini bozmak istemiştir. Fransa'yı yanına almış ya da tarafsızlığını sağlamış bir Osmanlı için Batı'da ilerlemek çok daha kolay olacaktı.

Not: Bu bilgilere yönelik tüm ifadeler tam puanla değerlendirilecektir.

10.5.7. Osmanlı Devleti'nin takip ettiği kara ve deniz politikalarını analiz eder.

- Coğrafi Keşiflerin başlamasından bir süre sonra ekonomisi bozulan Osmanlı Devleti'nin gümrüklerden aldığı vergiyi düşürmekle ulaşmak istediği amacı kısaca yazınız. (10 puan)**

Ticaretin canlılığını sürdürmek

Not: Doğru yanıtla ilişkili olan tüm ifadeler tam puanla değerlendirilecektir.

10.6.1. Topkapı Sarayı'nın devlet idaresinin yanı sıra devlet adamı yetiştirilmesinde ve şehir kültürünün gelişmesindeki rollerini analiz eder.

a) Divân-ı Hümâyun ve Enderun'a değinilerek Topkapı Sarayı'nın devlet idaresi ve devlet adamı yetiştirilmesinin merkezi olduğu vurgulanır.

- Osmanlı eğitim sisteminde önemli bir yere sahip olan Enderun Mektebi'nin kurulma amacını yazınız. (10 puan)**
Devşirmeleri (eğitim vererek devlet adamı olarak) yetiştirmek.

Not: Doğru yanıtla ilişkili olan tüm ifadeler tam puanla değerlendirilecektir. Örneğin; bu okulda yetişen kişiler merkezi-yetçi yapının güçlü olmasında etkili olmuşlardır. Yine burada âlim, hattat, nakkaş ve sanatkârlar da yetişmiştir.

10.6.1. Topkapı Sarayı'nın devlet idaresinin yanı sıra devlet adamı yetiştirilmesinde ve şehir kültürünün gelişmesindeki rollerini analiz eder.

a) Divân-ı Hümâyun ve Enderun'a değinilerek Topkapı Sarayı'nın devlet idaresi ve devlet adamı yetiştirilmesinin merkezi olduğu vurgulanır.

6. Divan'la ilgili aşağıdaki soruları yanıtlayınız. (5 + 5 = 10 puan)

a) Osmanlı Devleti'nde Divan'a ait yazışmaları yapmak, padişah fermanlarına tuğra çekmek ve tahrir işlerini yürütmek hangi görevliye aittir, yazınız.

Nişancıya aittir.

b) Defterdar'ın Osmanlı Devleti'ndeki görevi nedir, yazınız.

Divan'daki mali işlerden sorumlu devlet görevlisidir.

10.6.2. Osmanlı Devleti'nde merkezî otoriteyi güçlendirmeye yönelik düzenlemeleri analiz eder.

7. Fatih Sultan Mehmet hazırlattığı Kanunname-i Âli Osman ile "şehzadelerden tahtı ele geçirenin kardeşlerini öldürebileceğini" belirtmiştir. Bu uygulama ile taht kavgalarının önlenmesi amaçlanmıştır. Buna rağmen Fatih Sultan Mehmet'in ölümünün hemen ardından Cem Sultan Olayı yaşanmıştır.

Bu olay Kanunname-i Âli Osman'ın hangi konuya açıklık getirmemesinden kaynaklanmıştır, yazınız. (10 puan)

Kanunname-i Âli Osman'da tahtı ele geçiren şehzade denilmektedir, kimin başa geçeceği belirtilmemiştir. Yani tüm şehzadelerin başa geçme hakkı bulunuyor. Bu da şehzadelerin taht için mücadeleye girmesini kaçınılmaz kılmaktadır.

10.7.1. Osmanlı Devleti'nde millet sisteminin yapısını analiz eder.

8. Osmanlı Devleti'nin uyguladığı "Millet Sistemi" ne demektir, açıklayınız. (10 puan)

Osmanlı Devleti'nin egemenliği altındaki toplulukları din ve mezhep esasına göre örgütleyerek yönetmesine "Millet Sistemi" denilir. (Osmanlı Devleti topraklarında yaşayan Yahudi ve Hristiyanların haklarını sözleşme ile koruyan bir teşkilat ve hukuki yapıdır.)

10.7.1. Osmanlı Devleti'nde millet sisteminin yapısını analiz eder.

9. İstanbul'un fethi sonrasında Katoliklerin dini lideri Papa, Osmanlılara karşı bir ittifak oluşturmaya çalışmıştır. Fatih Sultan Mehmet ise Osmanlı topraklarında yaşayan Ortodokslara fermanla inanç özgürlüğü tanıdığı ve İstanbul'daki Patrikhane'nin varlığını sürdürmesine izin vermiştir.

Fatih Sultan Mehmet'in bu tutumu ile ulaşmak istediği amacı yazınız. (10 puan)

Fatih Sultan Mehmet, Hristiyanlar arasındaki ayrılıkların sürmesini istiyor; Ortodoks halkın Osmanlı Devleti'ne bağlılığını devam ettirmeyi amaçlıyordu. Ülkesine dışarıdan gelebilecek tehlikeyi önlemek, ülkesinde yaşayan Ortodoksların Katoliklere yaklaşmasını engellemek istiyordu.

10.7.2. Osmanlı Devleti'nin fethettiği yerleşim yerlerinin İslam kültürünün etkisiyle geçirdiği dönüşümü analiz eder.

10. Günümüz Türkçesinde Yunan, Bulgar, Sırp dillerinden bazı sözcüklere rastlanması hem de bu dillerde Türkçe birçok sözcüğün görülüyor olması bu toplumların birbirinden etkilendiğini gösterir.

Bu etkileşimin nedenini Osmanlı Devleti ile ilişkilendirerek yazınız. (10 puan)

Bu toplumlar yüzyıllarca Osmanlı Devleti egemenliğinde, barış ve huzur içinde yaşamışlardır. Aynı topraklarda iç içe yaşayan insanlar birçok konuda birbirini etkilemiş, birbirinden etkilenmiştir.

*Yukarıda verilen milletlerin yüzyıllarca aynı topraklarda, Türk egemenliğinde yaşadığının belirtildiği benzer tüm ifadeler doğru kabul edilecektir.